

postmottak@helse-sorost.no, 30. September 2022

Høringsuttalelse til Regional utviklingsplan 2040, Helse Sør-Øst

Avsender: Nasjonal kompetanstjeneste for læring og mestring innen helse (NK LMH)

Vi viser til brev fra Helse Sør-Øst RHF av 16.05.22 og takker for muligheten til å gi innspill til arbeidet.

Om oss

NK LMH er en nasjonal kompetansetjeneste som skal bidra til at lærings- og mestringsevne i hele landet holder god kvalitet og er kunnskapsbasert. Vårt overordnede mål er å bidra til at personer med helseutfordringer og deres nærstående øker helsekompetanse, mestring og livskvalitet. NK LMH eies av Helse Sør-Øst RHF (HSØ) og er lokalisert ved Oslo universitetssykehus HF, Aker.

I dette innspillet har vi valgt å gi noen overordnede betraktninger innledningsvis, for deretter å vektlegge innspill med hensyn til:

- Helsepedagogisk kompetanse
- Brukermedvirkning i utvikling av tjenester
- Kunnskapsgrunnlag

Overordnet

Utkastet til regional utviklingsplan gir etter NK LMH sin vurdering en innsiktsfull og god beskrivelse av de utfordringene vår felles helsetjeneste står overfor. Vi støtter opp om samtlige satsingsområder og ambisjonen om å utarbeide konkrete handlingsplaner for hvert enkelt område.

Vi ser det som særlig positivt at HSØ prioriterer en satsing på å styrke pasienters og pårørendes helsekompetanse og involvering. Med dette satsingsområdet viser HSØ at de tar på alvor de utfordringene vi står ovenfor som helsevesen og samfunn. Arbeidet med læring og mestring innen helse, inkludert pasient- og pårørendeopplæring, er utvilsomt et viktig bidrag i utviklingen av sosial bærekraft. Økt helsekompetanse hos brukere, pasienter og pårørende og i befolkningen generelt, er en forutsetning for å kunne nærme oss FNs bærekraftsmål om god helse og livskvalitet for alle.

Pedagogisk kompetanse

Vi mener betydningen av helsepedagogisk kompetanse med fordel kunne vært utdypet i utviklingsplanen under avsnittet *Helsepersonells kompetanse i helsekommunikasjon* (s. 21), sammen med henvisning til forskningsbasert kunnskap og faglige ressurser som allerede ligger tilgjengelig.

For å legge til rette for læring, mestring og økt helsekompetanse er pedagogisk kompetanse en forutsetning. Helsepedagogikk handler om hvordan legge til rette for gode møter der brukere, pasienter og pårørende opplever å bli sett, hørt og tatt på alvor. Å informere, veilede, undervise og gi råd er eksempler på ulike pedagogiske tilnærminger som brukes for å bidra til bedre helse og styrket mestringskompetanse. Helsepedagogisk kompetanse bør anerkjennes som kunnskap, ferdigheter og holdninger.

En [systematisk litteraturoppsummering om kompetanse i helsepedagogikk knyttet til læring i grupper](#) fremhever at det er avgjørende med kompetanse i helsepedagogikk for at pasienter og brukere skal få utbytte av lærings- og mestringstilbud. Samlet sett pekte studiene på seks kompetanseområder som er viktige for å få et godt utbytte av lærings- og mestringstilbud. Disse kompetanseområdene inkluderer kunnskaper og ferdigheter knyttet til kommunikasjon, gruppeledelse, sykdom og diagnose, mestring og mestringsstrategier og pedagogikk (Vågan mfl. 2016).

Mer informasjon og faglige ressurser og verktøy finnes på <https://mestring.no/helsepedagogikk/>

Brukermedvirkning i utvikling av tilbud

En sentral del av helsepedagogikken handler om å styrke kompetanse i å involvere brukere, pasienter og pårørende i utvikling av tilbud. Vi savner en vektlegging av brukermedvirkning også på tjenestenivå i avsnittet *Pasient- og pårørendemedvirkning* (s. 19). Dette er generelt sett et kompetansesvakt område i helsetjenesten og bør prioriteres.

En kunnskapsoversikt over forskning på brukermedvirkning på tjenestenivå, viser at å involvere brukere i utvikling av helsetjenester har betydning for tjenestenes form og innhold. Les mer her: <https://erfaringskompetanse.no/nyheter/hvorfor-og-hvordan-utvikle-tjenester-i-samarbeid-med-brukere/>

Brukermedvirkning på tjenestenivå handler om å involvere brukerrepresentanter gjennom hele utviklingsprosessen fra planlegging, til gjennomføring og evaluering av tilbud. Å ansette erfaringskonsulenter ved en klinikk er et eksempel på tiltak som kan bidra til dette. For nærmere informasjon om HVA, HVORDAN og HVORFOR brukermedvirkning, se her: <https://mestring.no/helsepedagogikk/brukermedvirkning/>

På systemnivå er det viktig å styrke helsepedagogisk kompetanse hos både helsepersonell og brukerrepresentanter slik at de er trygge på hvordan de kan jobbe sammen med økt helsekompetanse og mestring som mål. Særlig viktig i denne sammenheng er kompetanseløft mht. digitale tjenester og tilbud.

Kunnskapsgrunnlag

Vi savner en tydeligere henvisning til kilder og referanser, blant annet på side 20 i det første avsnittet under *Pasient og pårørendeopplæring*. Her kan følgende artikler vært referert til:

Utbytte av lærings- og mestringstilbud

<https://sykepleien.no/forskning/2017/03/utbytte-av-laerings-og-mestringstilbud>

Læring + Mestring = God helseøkonomi

<https://sykepleien.no/forskning/2018/10/laering-mestring-god-helseokonomi>

Mestringstilbud: Barn og unge lærer å håndtere helseutfordringer

<https://sykepleien.no/fag/2019/12/mestringstilbud-barn-og-unge-laerer-handtere-helseutfordringer>

Helsekompetanse og styrket mestring hos barn og unge som pårørende

<https://fontene.no/forskning/helsekompetanse-og-styrket-mestring-hos-barn-og-unge-som-parorende-6.584.882040.0fdd17b087>

NK LMH 1/2022

Lærings- og mestringstilbud til voksne pårørende – en oppsummering av forskningslitteratur

<https://mestring.no/wp-content/uploads/2022/06/Rapport-voksne-pa%CC%8Aorende-200622.pdf>

Ta gjerne kontakt ved behov for ytterligere informasjon.

Med vennlig hilsen

Siw Bratli

leder

Nasjonal kompetansetjeneste for læring og mestring innen helse (NK LMH)

Cecilia Sønstebø

senior kommunikasjonsrådgiver

Nasjonal kompetansetjeneste for læring og mestring innen helse (NK LMH)